

**УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ**

ISSN 1857-7059

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2012
YEARBOOK
2012**

ГОДИНА 3

VOLUME III

**GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY**

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
YEARBOOK
FACULTY OF PHILOLOGY**

За издавачот

проф. д-р Виолета Димова

Издавачки совет

Проф. д-р Саша Митрев
Проф. д-р Блажо Боев
Проф. д-р Лилјана Колева Гудева
Проф. д-р Виолета Димова
Доц. д-р Јованка Денкова
Доц. д-р Махмут Челик
Доц. д-р Ранко Младеноски
М-р Ристо Костуранов

Редакциски одбор

Проф. д-р Виолета Димова
Вонр. проф. Луси Караниколова
Доц. д-р Толе Белчев
Доц. д-р Билјана Ивановска
Доц. д-р Јованка Денкова
Доц. д-р Марија Леонтиќ
Доц. д-р Марија Кусевска
Доц. д-р Марија Кукубајска
Виш лектор м-р Снежана Кирова
М-р Весна Коцева

Главен уредник

Доц. д-р Билјана Ивановска

Одговорен уредник

Доц. д-р Нина Даскаловска

Јазично уредување

Даница Гавриловска-Атанасовска
(македонски јазик)
Доц. д-р Марија Кукубајска
(англиски јазик)

Техничко уредување

Славе Димитров, Благој Михов

Печати

Печатница „2-ри Август“ - Штип
Тираж - 300 примероци

Редакција и администрација

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ 10А
п. фах 201, 2000 Штип
Р. Македонија

Editorial board

Prof. Sasa Mitrev, Ph.D.
Prof. Blazo Boev, Ph.D.
Prof. Liljana Koleva – Gudeva, Ph.D.
Prof. Violeta Dimova, Ph.D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph.D.
Ass. Prof. Mahmut Chelik, Ph.D.
Ass. Prof. Ranko Mladenoski, Ph.D.
Risto Kosturanov, M.Sc.

Editorial staff

Prof. Violeta Dimova, Ph.D.
Asoc. Prof. Lusi Karanikolova Ph.D.
Ass. Prof. Tole Belcev, Ph.D.
Ass. Prof. Biljana Ivanovska, Ph.D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph.D.
Ass. Prof. Marija Leontic, Ph.D.
Ass. Prof. Marija Kusevska, Ph.D.
Ass. Prof. Marija Kukubajska Ph.D.
Lecturer Snezana Kirova, M.A.
Vesna Koceva, M.A.

Managing editor

Ass. Prof. Biljana Ivanovska, Ph.D.

Editor in chief

Ass. Prof. Nina Daskalovska, Ph.D.

Language editor

Danica Gavrilovska–Atanasovska
(Macedonian)
Ass. Prof. Marija Kukubajska, Ph.D.
(English)

Technical editor

Slave Dimitrov, Blagoj Mihov

Printing

„Vtori Avgust“ - Stip
Printing No 300

Address of editorial office

Goce Delcev University–Stip
Faculty of Philology
Krste Misirkov 10A
PO box 201, 2000 Stip
R. of Macedonia

СОДРЖИНА CONTENT

д-р Билјана Ивановска ПРАКТИЧНИ ИДЕИ ЗА ПРЕДАВАЊЕ (начини како да се добие фидбек -повратна информација од студентите) Biljana Ivanovska, Ph.D. PRACTICAL IDEAS FOR TEACHING (HOW TO OBTAIN STUDENTS FEEDBACK)	9
м-р Весна Коцева, м-р Татјана Уланска ПОТРЕБА ОД ВОВЕДУВАЊЕ НА АКТИВНОСТИ ЗА ОБРАБОТКА НА ИНПУТ НА ЧАСОТ ПО НЕМАЈЧИН ЈАЗИК Vesna Koceva M.A., Tatjana Ulanska M.A. THE NEED FOR INTRODUCTION OF ACTIVITIES FOR INPUT PROCESSING IN FOREIGN LANGUAGE CLASSES	13
д-р Нина Даскаловска, д-р Билјана Ивановска ЛЕКСИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА Nina Daskalovska Ph.D., Biljana Ivanovska Ph.D. LEXICAL COMPETENCE	19
д-р Брикена Џафери, д-р Гезим Џафери ПРЕЧКИ ВО УЧЕЊЕТО И УСВОЈУВАЊЕ НА ВТОР ЈАЗИК Brikena Xhaferri Ph.D., Gezim Xhaferri Ph.D. LEARNING DISABILITIES AND SECOND LANGUAGE ACQUISITION	33
м-р Марија Тодорова, м-р Даринка Маролова НЕВЕРБАЛНАТА КОМУНИКАЦИЈА КАКО ТРАНСКУЛТУРНА КАТЕГОРИЈА Marija Todorova M.A., Darinka Marolova M.A. NON-VERBAL COMMUNICATION AS A TRANSCULTURAL CATEGORY ..	39
проф. д-р Емилија Петрова Ѓорѓева, Ана Ѓорѓева ИЗУЧУВАЊЕ НА СТРАНСКИ ЈАЗИК ПРЕКУ ИГРА Emilija Petrova Gjorgjeva Ph.D, Ana Gjorgjeva LEARNING FOREIGN LANGUAGE THROUGH GAME	43
м-р Јане Јованов, Елена Тупаревска КОРИСТЕЊЕ НА ВИДЕОМАТЕРИЈАЛИ ВО ПОЧЕТНАТА ЕТАПА НА ИЗУЧУВАЊЕ НА СТРАНСКИОТ ЈАЗИК Jane Jovanov M.A., Elena Tuparevska THE USE OF VIDEO MATERIALS IN EARLY FOREIGN LANGUAGE LEARNING	55

д-р Билјана Ивановска, д-р Нина Даскаловска ПЕРСОНАЛИЗАЦИЈАТА ВО НАСТАВАТА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК НЕ Е САМО НАУКА, ТУКУ И УМЕТНОСТ Biļjana Ivanovska, Ph.D., Nina Daskalovska, Ph.D. PERSONALIZATION IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING IS NOT ONLY SCIENCE BUT ART AS WELL.....	65
м-р Марија Тодорова СЕМИОТИЧКИ АСПЕКТ И СИСТЕМНОСТ НА ШПАНСКИОТ ЈАЗИК КАКО ДЕЛ ОД НАСТАВНИОТ ПРОЦЕС Marija Todorova M.A. SEMİOTIC ASPECT OF THE SPANISH LANGUAGE AND THE LANGUAGE AS A SYSTEM IN THE TEACHING PROCESS	69
м-р Весна Коцева КООПЕРАТИВНОТО УЧЕЊЕ КАКО МЕТОД ЗА РАЗВИВАЊЕ НА КОМУНИКАТИВНИТЕ ВЕШТИНИ Vesna Kocева M.A. COOPERATIVE LEARNING AS A METHOD FOR DEVELOPING COMMUNICATIVE SKILLS	77
д-р Нина Даскаловска МЕНТАЛЕН ЛЕКСИКОН Nina Daskalovska, Ph.D. MENTAL LEXICON	83
д-р Снежана Ставрева Веселиновска ЗОШТО ДЕЦАТА ПОМИНУВААТ ПОМАЛКУ ВРЕМЕ ВО ПРИРОДНАТА СРЕДИНА Snezana Stavreva Veselinovska Ph.D. WHY CHILDREN SPEND LESS TIME OUTDOORS	95
м-р Загорка Донска ЗАСТАПЕНОСТА НА МОРАЛНИТЕ ВРЕДНОСТИ ВО УЧЕБНИЦИТЕ ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК ВО ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ (ПРЕДМЕТНА НАСТАВА) ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА Zagorka Donska, M.A. THE PRESENCE OF THE MORAL VALUES IN THE TEXT-BOOKS OF MACEDONIAN LANGUAGE IN THE PRIMARY EDUCATION IN REPUBLIC OF MACEDONIA	107
м-р Мима Костова КОМПАРАТИВНИОТ ПРЕГЛЕД НА МЕРКИТЕ ПРОТИВДЕВИЈАНТНОТО ОДНЕСУВАЊЕ НА УЧЕНИЦИТЕ ВО МИНАТОТО И ДЕНЕС Mima Kostova M.A. COMPARATIVE REVIEW OF THE MEASURES AGAINST DEVIANT PUPIL BEHAVIOR IN THE PAST AND NOWADAYS	115

м-р Даринка Маролова КОНСЕКУТИВНО ТОЛКУВАЊЕ Darinka Marolova M.A. CONSECUTIVE INTERPRETATION	123
м-р Јована Караниќ ПРЕДИЗВИК И ПРЕВОДЛИВОСТ НА ТОПОНИМИТЕ: СТАРАТА ЧАРШИЈА И БИТ-ПАЗАР ВО ИТАЛИЈАНСКИТЕ ПРЕВОДИ НА СОВРЕМЕНАТА МАКЕДОНСКАТ КНИЖЕВНОСТ. Jovana Karanik M.A. THE CHALLENGE AND THE TRANSLATABILITY OF THE TOPONYMES: STARA CARSIIJA AND BIT-PAZAR IN THE ITALIAN TRANSLATIONS OF THE MACEDONIAN CONTEMPORARY LITERATURE	129
м-р Даринка Маролова, Костадин Голаков УЛОГАТА И ЗНАЧЕЊЕТО НА ТОЛКУВАЧОТ Darinka Marolova M.A., Kostadin Golakov INTERPRETER'S ROLE AND IMPORTANCE	137
д-р Билјана Ивановска, д-р Нина Даскаловска МОДАЛНИТЕ ЧЕСТИЧКИ ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК И НИВНИТЕ ПРЕВОДНИ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК Biljana Ivanovska Ph.D., Nina Daskalovska Ph.D. MODAL PARTICLES IN THE GERMAN LANGUAGE AND THEIR MACEDONIAN COUNTERPARTS	145
м-р Драгана Кузмановска, м-р Биљана Петковска ИМЕНСКИТЕ ФРАЗЕОЛОГИЗМИ СО КОМПОНЕНТАТА ЗООНИМИ РАЗГЛЕДУВАНИ ВО МАКЕДОНСКИОТ, ГЕРМАНСКИОТ И АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК. Dragana Kuzmanovska M.A., Biljana Petkovska M.A. NOUN PHRASES WITH ZOONYM COMPONENTS IN MACEDONIAN, GERMAN AND ENGLISH	151
д-р Марија Кусевска ЗА ПОИМОТ ЛИЦЕ ВО ПРАГМАТИКАТА Marija Kusevska Ph.D. ON THE NOTION OF <i>FACE</i> IN PRAGMATICS	157
д-р Марија Леонтиќ АТАТУРК, ТУРСКИОТ ЈАЗИК И АЛФАБЕТСКАТА РЕФОРМА Marija Leontik, Ph.D. ATATURK, TURKISH LANGUAGE AND THE ALPHABETIC REVOLUTION.	167
д-р Октај Ахмед ТРЕТОСЛОЖНИОТ И ДИСТИНКТИВНИОТ АКЦЕНТ ВО ТУРСКИТЕ ГОВОРИ ОД ОХРИДСКО-ПРЕСПАНСКИОТ РЕГИОН Oktaj Ahmed Ph.D. THIRD-SYLLABLE AND DISTINCTIVE STRESS IN THE TURKISH DIALECTS OF OHRID-PRESPA REGION	175

- д-р Виолета Николовска**
ЛИТЕРАТУРНИТЕ ЈАЗИЦИ ВО СОВРЕМЕН КОНТЕКСТ
Violeta Nikolovska Ph.D.
STANDARD LANGUAGES IN CONTEMPORARY CONTEXT 183
- д-р Ранко Младеноски**
ДЕЛАТА НА МАЖОВСКИ, ЦЕПЕНКОВ И ПРЛИЧЕВ
ЗА АЛЕКСАНДАР III МАКЕДОНСКИ
Ranko Mladenoski, Ph.D.
THE WORKS OF MAZHOVSKI, CEPENKOV I PRLICHEV RELATED TO
ALEXANDER III OF MACEDON 189
- д-р Јованка Денкова, д-р Махмут Челик**
„ОЧЕРКИ БЕЛГРАДА“ ОД КОНСТАНТИН ПЕТКОВИЧ –
АВТЕНТИЧНО СВЕДОШТВО ЗА МЕШАЊЕТО НА КУЛТУРИТЕ НА
БАЛКАНОТ
Jovanka Denkova Ph.D, Mahmut Celik Ph.D
„THE OUTLINE OF BELGRADE“ BY KONSTANTIN PETKOVICH - AN
AUTHENTIC TESTIMONY OF THE MIXTURE OF CULTURES ON THE
BALKANS 197
- м-р Ева Велинова**
ПОЛИТИЧКАТА МИСЛА И КНИЖЕВНОТО ДЕЛО НА НИКОЛО
МАКИЈАВЕЛИ ВО 16-ВЕКОВНА ИТАЛИЈА
Eva Velinova M.A.
THE POLITICAL THOUGHT AND THE LITERARY WORK OF NICCOLO
MACHIAVELLI IN XVI CENTURY ITALY 203
- д-р Луси Караниколова**
ЗА РАСКАЗНОСТА ВО ЛИРСКИ КОНТЕКСТ
(Кон „Гулабии“ на Станко Враз)
Lusi Karanikolova Ph.D.
ON THE NARRATIVENESS IN LYRICAL CONTEXT (IN „GJULABII“ BY
STANKO VRAZ) 211
- д-р Махмут Челик, д-р Јованка Денкова**
ТВОРЕШТВОТО НА ХУСЕЈИН СУЛЕЈМАН ВО КОНТЕКСТ НА
ЦЕЛОКУПНАТА ТУРСКА КНИЖЕВНОСТ ЗА ДЕЦА
Mahmut Celik Ph.D., Jovanka Denkova Ph.D.
THE WORK OF HUSEIN SULEIMAN IN THE CONTEXT OF THE
OVERALL TURKISH CHILDREN'S LITERATURE 217
- д-р Марија Емилија Кукубајска**
КНИЖЕВНОСТА, КУЛТУРАТА, НАУКАТА И РЕЛИГИЈАТА
ЗА ПОИМАЊЕ НА КОНЕЧНОСТА И ВЕЧНОСТА
Marija Emilija Kukubajska Ph.D.
LITERATURE, CULTURE, SCIENCE AND RELIGION AND THEIR
APPROACH TO ASPECTS OF FINITENESS AND ETERNITY OF LIFE 223

- м-р Снежана Кирова**
ХАКСЛИЕВИТЕ ПОГЛЕДИ НА ЛИТЕРАТУРА
Snezana Kirova M.A.
HUXLEY'S VIEWS OF LITERATURE 233
- д-р Весна Мојсова-Чепишевска**
ПИНОКИО И ШЕЌЕРНОТО ДЕТЕ
Vesna Mojsova-Chepisevska, Ph.D.
PINOCCHIO AND THE SUGAR CHILD 239
- м-р Наталија Поп Зариева**
КНИЖЕВНИТЕ ДЕЛА КАКО СРЕДСТВО И МЕДИУМ
ЗА РАЗВИВАЊЕ ПОЗИТИВНИ МОРАЛНИ ВРЕДНОСТИ КАЈ МЛАДИТЕ
Natalija Pop Zarieva M.A.
LITERARY WORKS AS A MEANS AND MEDIUM
FOR DEVELOPING POSITIVE MORAL VALUES
WITH YOUNG PEOPLE 249
- м-р Јадранка Бочварова, Зоран Павлов**
МОБИЛНОСТ НА СТУДЕНТИТЕ
Jadranka Bocvarova M.A. Zoran Pavlov
STUDENTS' MOBILITY 257
- д-р Трајче Нацев**
САКРАЛНА АРХИТЕКТУРА ВО ГРАДОТ БАРГАЛА ОД IV ВЕК ДО
КРАЈОТ НА ПРВАТА ДЕЦЕНИЈА НА VII ВЕК
Trajce Nacev Ph.D.
SACRAL ARCHITECTURE IN THE CITY OF BARGALA FROM THE IV
CENTURY TO THE END OF THE FIRST DECADE OF VII CENTURY 267

УДК: 37.091.33-028.22:81'243

Стручен труд
Professional paper

КОРИСТЕЊЕ НА ВИДЕОМАТЕРИЈАЛИ ВО ПОЧЕТНАТА ЕТАПА НА ИЗУЧУВАЊЕ НА СТРАНСКИОТ ЈАЗИК

м-р Јане Јованов¹
Елена Тупаревска

Апстракт: Изучувањето на странскиот јазик денеска не претставува само еден збир на граматички правила и однапред зададени лексички форми кои е пожелно да се знаат, туку вклучува во себе и културолошка компонента која може да се забележи, меѓу другите начини, најдобро преку видеопрезентација на материјалот. Сè повеќе се искористуваат видеоматеријалите не на средните и напредните етапи од изучувањето на јазиците, туку и на почетокот на изучувањето на странскиот јазик. Преку овој труд се доловуваат предностите на користењето на видеоматеријалите на почетокот од изучувањето на странскиот јазик.

Клучни зборови: *странски јазик, видеоматеријали, видеолекција*

THE USE OF VIDEO MATERIALS IN EARLY FOREIGN LANGUAGE LEARNING

Jane Jovanov M.A.¹
Elena Tuparevska

Abstract: The study of a foreign language today is not just a set of grammatical rules and preset lexical forms that are desirable to know, but also encompasses cultural component that can be seen, among other ways, through video presentations. Video presentations are increasingly being used not only in intermediate and advanced courses, but also at early foreign language learning. With this paper, we present the advantages of using video materials during early foreign language learning.

Keywords: *foreign language, video materials, video lesson*

Вовед

Методиката на предавање на странските јазици ги проучува целите и содржината, средствата, начините, методите и системите на обука, а

¹⁾ Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.
Faculty of Philology, Goce Delcev University, Stip.

исто така ги изучува процесите на учење и воспитување врз основа на материјалот од странскиот јазик.

Методите и начините за работа со техничките средства за обука, одговараат на барањата на методиката за обука на странските јазици и се нејзин составен дел. Користењето на техничките средства за обука, како новите, така и оние кои имаат широка примена веќе многу години, подлежат на општите цели и содржина на процесот на обука на странскиот јазик, кој се создава врз основа на општата теорија на учење, која во себе ги предвидува психолошките закономерности на мислењето кон меморијата.

Методиката на обука на странскиот јазик има постојани врски со науката за јазикот – лингвистиката. Водечки правец во изучувањето на странската реч денеска е системско-структурниот приод.

За методиката на обука на странскиот јазик, исто така, е важен и функционалниот приод во изучувањето на јазикот, кој го разгледува јазикот од гледна точка на исполнување на неговата основна задача – да служи како средство за комуникација. Јазикот функционира во речта.

Процесот на вербална комуникација се остварува во четири видови: говор, слушање, писмо и читање. Говорењето и слушањето (аудирањето) заедно формираат еден акт на усна комуникација.

Читањето и писмото исто така се обединети во еден акт на писмено општење, формирање и формулирање на мислата. Но за писмено општење постои временска разлика меѓу процесот на восприемање и разбирање, од една страна, и процесот на изразување на мислата, од друга.

Усната реч има две страни – говор и слушање. Говорењето е невозможно да се научи без слушање. Развитокот на навиките за слушање е еден од самостојните задачи во обуката на странскиот јазик.

Процесот на слушање е поврзан со механизмот на аудиомеморирањето. Аудиомеморијата се развива по пат на вежби со слушање, преку користењето на технички средства.

Најсложен механизам во процесот на слушање е логичкото памтење. За разбирање на усната реч не е потребно многукратно восприемање на еден ист материјал.

Возможноста за слушање на странската реч била ограничена, пред сè, со слушањето на говорот на предавачот. Благодарјејќи на касетофонот, се зголемила можноста да се слуша странската реч преку говорители на кои јазикот им е мајчин јазик. Сепак, слушањето од касетофон се разликува од слушањето во природни услови.

Говорењето и слушањето формираат заедно еден акт на говорно општење. Обуката за говорење, т.е. изразување на своите мисли во усна форма е самостојна учебна задача. Целта на обуката за говор се определува како „говор на ниво на умеење“.

Во работата за формирање на продуктивни навиките, чиј краен резултат е умеењето за изразување на своите мисли, огромно значење има

создавањето на кратки пораки, ситуации, во кои се наоѓаат оние кои го учат јазикот. Овде важен фактор е обединувањето на аудио и визуелните приеми. Синтезата на визуелното и аудиото ја зголемува ефективноста за формирање на усни навики, и природно го стимулира интересот за јазикот.

Едно од техничките средства кои имаат широка примена при учењето на странскиот јазик е видеото.

Користење на видеоматеријалите во учењето на странскиот јазик

Демонстрацијата на видеолекциите на часовите по странски јазик дава можност визуелно да се запознаат студентите со особеностите на усниот говор, типичните јазични модели, интонација итн. Видеолекциите создаваат дополнителна јазична средина, ја реконструираат вербалната ситуација со звучни и визуелни средства и даваат дополнителни можности за изучување на неподготвената ситуацииска реч во услови на стандардниот час.

Не излегувајќи од предавалната, студентите ги рашируваат и продлабочуваат своите знаења од странскиот јазик, стануваат учесници во визуелно предаваните лекции. Видеолекцијата ги запознава учениците со голем број на реалии и дава нова информација за државата на изучуваниот јазик.

Во споредба со другите видови технички средства за обука, видеото има видни предности:

Видеолекцијата има важно идејно-воспитно значење. Таа ги запознава студентите со историјата, културата, современиот живот, традициите, обичаите и карактерот на луѓето и државата чијшто јазик се изучува. Играниот филм претставува ефективно средство кое ја обезбедува целосната севкупност на ситуации кои се појавуваат при говорната ситуација, т.е. позитивно влијае во создавањето на комуникативната ситуација.

Комуникативната ситуација е основен услов за формирање на универзалното и основно умеење за примена на дијалошката реч, односно

реплицирање. Реплицирањето е умење да се искористи комуникативната и функционално насочената реплика во извршувањето на говорните дејствија кои одговараат на факторите на комуникативната ситуација.

Како еден од моделите, користени за време на приказот на филмот, може да се користи и модифицираната фронтална дебата – т.е. „обучувачка дебата“. Тој модел ги става студентите во ситуација на постојано општење со предавачот, или со своите колеги, или со цела група, или глумење на ликовите од филмот, и на тој начин да стапуваат во контакт со другите ликови од филмот, исполнувајќи интерактивна задача во учебниот процес. На тој начин, овој модел помага во формирањето на навиките за реплицирање и ги подготвува студентите за продуктивна дијалогска реч, изградена врз лексичко – граматичката основа на прикажаниот филм.

Видеолекцијата овозможува преповторување на цел филм или сегменти од него со што се создаваат реални ситуации за развој на усната реч, се дејствува емоционално и се стимулира спонтаниот говор.

Уверено може да се каже дека аудиовизуелните средства се користат се повеќе во методиката на предавање на странските јазици на сите нивоа, како и при создавањето на различни навик.

Користење на видеоматеријалите на почетната етапа на обука

Процесот на учење на странските јазици во основните, средните и високите образовни установи се дели на три етапи: почетна, средна и напредна (сите овие се делат на дополнителни посетни класификации, но за тоа нема да стане збор овде). Почетната етапа ја исполнува улогата на основа во формирањето на комуникативното јадро и се јавува едновременно и примарна етапа во која учениците и студентите добиваат комплекс на неопходни вербални способности и навик. Користењето на видеоматеријалите помага во реализацијата на воспитно-развивачкиот и образовниот аспект на целта за почетната етапа на обука на странскиот јазик.

Но како да се формира цврста и позитивна мотивација кај учениците и студентите во однос на странскиот јазик за да добиеме најоптимално усвојување на основниот степен?

Постојат, безусловно, доста нестандартни форми на работа на предавачите кои го активираат вниманието и интересот на учениците или студентите кон странскиот јазик. Еден од тие методи е и работата со видеоматеријали. Тоа е ефективна форма на учебна дејност, која не само што го активира вниманието на учениците или студентите, туку и користи за усовршување на нивните навик за слушање и зборување, бидејќи визуелната помош и аудиокомпонентата помагаат за поточно и подобро разбирање на странскиот јазик и неговиот смисол.

Примената на видеоекции на часовите на кои се предава почетен степен од странскиот јазик внесува разноликост во часот, внесува во него елемент од реалниот живот, па дури и на екран, а исто така и помага во понатамошното учење со помош на видеоматеријали, а не само обично зјапање во екранот. Треба да се има предвид дека телевизискиот екран толку силно управува со вниманието на гледачот (детето, ученикот, студентот), што многу методисти внимателно ги одбираат видеоматеријалите, како засилувачи на човечкото внимание. И сето тоа е јасно, бидејќи е невозможно да се спротиви човек на визуелното дејство на екранот: тој не е потчинет на нашата волја, и ние не можеме да го одбиеме кога нам ќе ни се посака. Познато е дека полесно се усвојува тој учебен материјал, кој врши врз учениците (студентите) емоционално дејство, не само на тие знаења кои туку што ги усвоиле, туку и оние кои ги доживеале.

Уште еден степен на слобода е карактеристичен за користењето во програмата на одредени ликови: познати актери, познати ликови од цртаните филмови, приказните... Телевизијата располага со најшироки можности за формирање на идните идоли, примери за подражавање. Тој процес, кој се остварува спонтано, често неосознаено, може да биде ставен на служба на методите за изучување на странскиот јазик. Од литературните херои се користат Итар Пејо, Робин Худ, Дон Кихот, Гуливер, Шерлок Холмс, Поаро и др. Најкористени ликови во учебниот процес, особено во пониските класови, се имено ликовите и хероите од цртаните филмови: Вини-Пу, Том и Џери, Мики Маус...

Повеќето јавни анкети даваат до знаење дека децата во претшколска возраст даваат приоритет на цртаните филмови. Но кога детето гледа телевизиска програма, тоа може да не обрати внимание на некој детаљ, може да испушти нешто. Сосема е друга ситуацијата кога гледањето на цртаниот филм е баран од страна на предавачот. Детето во овој случај е сконцентриран, заинтересиран најточно да ги запомни зборовите и говорењето на хероите.

Бидејќи хероите во цртаните филмови, посебно на нашите телевизиски станици зборуваат сè повеќе на македонски, отколку на англиски, задача на предавачот е во тоа да им ги потскаже на учениците тие изрази, со чија помош тие може да стапат во улога на избраните од нив ликови. Така, на пример, Вини-Пу е весел лик од цртан филм. За него е карактеристично користењето на таквите изрази како, *Oh, it's wonderful!*; *Good!*; *Nice!*; *It's a pleasure!*; *What about (doing something)?*; *Don't worry*; *Be happy*.

Пајо Паторот е целосна спротивност. Скоро секогаш е меланхоличен, често се сомнева во правилноста на своите дејства и постапките на своите пријатели. Неговиот говор е одраз на тоа: *I don't know*; *I really don't know*; *I'm not sure*.

Праксата покажува дека особено ефективни на почетниот стадиум од учењето на странскиот јазик се и видеомултипликациите. Нивното

користење дозволува да се развива говорната активност на учениците, а исто така да се зголеми говорната активност. Мултипликацијата дава можност лесно да се проникне во суштината на реалноста и појавите во обична надгледна форма, и на тој начин, да се донесе информацијата до самите ученици или студенти. Методски е важно и тоа дека интересот кон цртаните филмови не ослабува дури и при многукратни прегледувања на истите. Тоа помага да се одржи вниманието и да се обезбеди ефективноста на учењето.

Посебни предности на мултипликациските видеофилмови се нивната автентичност, информативна збогатеност, концентрација на јазични средства, емоционален пренос врз учениците и др.

Учебни задачи

Една од учебните задачи, кои можат да се решат со помош на видеоматеријали, е повторувањето на лексиката и проширувањето на лексичкиот фонд. За тоа може да послужи каков било клип во времетраење од 30 секунди до 1 минута, во кој се претставени предметите, дејствијата или карактеристиките според соодветната лексичка тема. Препорачливо е тој клип да биде спроведен со музика или текст на соодветниот јазик. Ако се нема можност за добивање на таков видеоматеријал, запишете го клипот со текст на македонски јазик, исклучувајќи го звукот.

Во зависност од големината на групата може да се подели истата на подгрупи или парови, од кои секој ќе добие своја задача. Задачите не треба обврзано да бидат различни, тие можат да се дуплираат за некои групи или парови. Учениците или студентите гледаат клип на кој се претставени различни животни (професии, бои, луѓе, кои извршуваат различни дејствија). Потоа во групи се дебатира виденото. Доколку има потреба, може да се користи речник или да се побара помош од предавачот.

Потоа учениците одговараат на прашања. Според гледаниот клип, може да се дадат задачи – да се именува на англиски првото животно, кое го виделе; да кажат, што прави слонот; што работи човекот кој го виделе на улицата; какви зелени предмети тие виделе на екранот и сл.

Притоа, предавачот им кажува дека ќе го гледаат клипот уште еднаш и треба да проверат во која мера тие ги исполниле своите задачи точно. Потоа се гледа клипот од страна на предавачот и се проверува правилноста на одговорите. Приова, може слободно да се користи функцијата „пауза“ за да се „опише сликата“ и учениците да имаат можност да ги погледнат сите детали на екранот или проекцијата.

Друга задача која може да се реши со помош на видео во таа етапа е задачата за учење на говорот напамет, задача, која многу предавачи воопшто и не ја користат. Треба да се забележи дека користењето на видео за учење на слушање има и свои позитивни и негативни страни.

Од една страна, видеоматеријалот во споредба со аудиозаписот носи поживотен карактер – вие не само што слушате, туку и ги гледате оние кои зборуваат, нивната мимика и гестикулирање, а исто така се добива информација за широкиот контекст на она што се случува – местото на дејство, возраста на учесниците и сл. Од друга страна – сите овие фактори го одвлекуваат слушачот од сопствениот говор и тој може да се занимава само со разгледување на материјалот, наместо да се сконцентрира на слушањето. Затоа, особено на почетен степен, учениците или студентите пред гледање треба да добијат јасно формулирана задача, за чие исполнување треба да се сконцентрираат.

Видеодијалози (5-15 минути)

Овие вежби, освен слушањето, вклучуваат во себе и усовршување на читањето. Може да се предложат неколку варијанти на организација на работата со видеодијалогот.

Варијанта 1. Предавачот избира дел од филмот со должина од 1 до 2 минути, во кој има јасно определени реплики, прости по форма и содржина. Се пишува секоја реплика на одделна картичка, забележувајќи на кој лик таа му припаѓа, а потоа се дели групата на неколку групички и на секоја група ѝ се дава целосна колекција од картичките кои го содржат дијалогот. Групата треба да го прегледа делот од филмот, не гледајќи во картичките, а потоа се ставаат репликите во тој редослед, во кој се среќаваат во видеозаписот.

Потоа треба да се погледне видеофрагментот повторно, проверувајќи ја правилноста на редоследот на репликите. Во случај на потреба, може да се направи пауза.

Учениците или студентите во групата на тој начин го тренираат и читањето со помош на дијалогот.

Во заградите се укажува на должината на целата вежба, вклучувајќи го времето на прегледување на видеоматеријалот, односно делот кој е избран за прегледување.

Предавачот го вклучува делот без звук, и учениците или студентите го повторуваат дијалогот на екранот. Како варијанти може да се предложат следниве:

- Учениците ги распоредуваат картичките во тој редослед, кој тие го сметаат за правилен, а потоа ја проверуваат точноста на своите постапки.
- Дијалогот не се дава картичките, туку на еден лист, и со него треба да се нумерираат репликите во редоследот на нивното кажување.

Варијанта 2. Предавачот избира дел од игран филм во времетраење од 1 до 3 минути, во кој беседата ја водат од три до пет учесници. Препорачливо е учениците да бидат запознаени со ликовите.

Предавачот подготвува два списка – еден со имињата на ликовите и нивните реплики во произволен редослед. Секој ученик добива своја копија. Ако копиите не може да се направат – тогаш се запишува на таблата.

Предавачот им објаснува на учениците дека делот од филмот ќе се покаже без звук и дека нивна задача ќе биде да се распределат репликите по редослед, а исто така, да се разберат кој што зборува, и го покажува видеофрагментот без звук. Учениците работат во парови, наоѓајќи го редоследот на репликите и актерите кои ги искажуваат. Потоа предавачот го покажува видеофрагментот со звук. Учениците ја проверуваат правилноста на својата работа. Дијалогот се чита и се опсудува од групата.

Претскажувања (30 минути)

Предавачот го подготвува видеофрагментот од телевизиската програма или филм, од кој доста брзо може да се разбере како понатаму ќе се развива приказната. Им се раздаваат на учениците таблички или се црта таблица на таблата, при што предавачот кажува дека ќе го прикаже почетокот на видеофрагментот и треба да се размисли, како ќе се развива понатаму содржината, а потоа треба да се пополни табелата:

Табела 1

TOPIC	
SIGHTS	
WORDS	
SOUNDS	
SMELLS	

Предавачот покажува доволно голем дел од видеофрагментот, за да може да се разбере сижето и неговиот понатамошен развој. Учениците или студентите во парови го дискутираат виденото и ја пополнуваат табелата. Предавачот ги дискутира со нив нивните коментари, а потоа го покажува остатокот од видеофрагментот. Учениците дебатираат во парови за фрагментот кој го виделе, слушнале и го споредуваат со тоа што тие очекувале да видат. Предавачот со цел клас разговара за тоа дали се оправдале нивните очекувања. По потреба, фрагментот го гледаат уште еднаш.

Задачите околу работата со видеофрагментот од телевизиската програма може да се развијат на повеќе начини. За време на гледањето, предавачот прави паузи за да можат учениците да погодат што ќе се случи понатаму. Потоа продолжува гледањето и го споредуваат она што го очекувале од она што го виделе.

Според друга варијанта, предавачот однапред го подготвува класот за тоа што тие треба да гледаат. Потоа до моментот на гледање тие одговараат на следниве прашања:

Who will you see?

Where will the scene or action take place?

What things will you see?

What are some lines of the dialogue you will hear?

Ако е потребно, пред одговарањето на прашањата, предавачот го покажува прво почетокот на фрагментот за да можат учениците да ја предвидат следната реплика. Предавачот треба да сопира пред секоја реплика.

Може да се користи следнава задача: предавачот раскажува на што ќе се однесува фрагментот и на таблата ги запишува имињата на шест предмети или имињата на луѓето, од кои четири ќе се појават во видеофрагментот, а два нема. Учениците (студентите) треба да предвидат кои четири личности ќе се појават. Тоа е прекрасен начин за воведување на активната лексика.

Five W's and H (10- 15 минути)

Од вестите на телевизија, предавачот избира фрагмент кој го чита водителот и кој содржи доволно материјал, за да се зададат сите видови на специјални прашања.

Предавачот му објаснува на класот дека тие сега ќе видат вистински вести, во кои се содржи информација за одговор на прашањата:

Who is about?;

What is about?;

When did it happen?;

Where did it happen?;

Why did it happen?;

How did it happen?;

На таблата предавачот ги запишува овие шест прашања, ги предупредува учениците за тоа колку вести ќе има во дадениот видеофрагмент. Задача пред првото гледање е да слушаат и да се потрудат да ја разберат темата. Задачата пред второто гледање е да слушаат и да направат забелешки пред секое прашање. По второто гледање, учениците одговараат на овие шест прашања.

Потоа може да се предложи да се погледнат вестите и по трет пат, по што треба да се напише мала статија која ги содржи вестите кои се слушнати на телевизорот. Тоа може да се даде и како домашна задача.

Кратки вести (15-45 минути)

Учителот избира видеофрагмент од програмата со неколку различни вести. За секој ученик или студент се подготвува копија од избраните вести и им се раздаваат. Потоа на учениците им се предлага да ги видат вестите, да измислат за секоја вест најпригоден наслов и да ја пополнат таблицата. Учениците (студентите) ја пополнуваат табелата:

Foreign news				
National news				
Accidents				
Disasters				
Famous people				
Arts/entertainment				
Sports				

Предавачот ги покажува вестите уште еднаш, прави пауза по секоја вест, со цел учениците да можат да дадат свој наслов. Класот ја дебатира компатибилноста на направениот избор.

Библиографија

1. Барменкова О.И. (1999). Видеозањатия в системе обучения иностранной речи // *Иностранные языки в школе*, 20-25.
2. Барменкова О.И. (1997). *Эффективные приемы обучения английскому языку*. – Пенза.
3. Natioan Tsing Hua University (1997). *Video materials for teaching English as a global language*. Прочитано на 4 април 2008 година. <http://mx.nthu.edu.tw/~katchen/professional/stets.htm>